

Regionálne Trampské Združenie - Pezinok

Malokarpatský občasník

ročník 8

4/2016

Blatošľap 2016 - Svätajurské chodníčky

Spomienka na kamaráta Dudeho z TO.Čierny Bobor.

25.októbra 2016 nás navždy opustil a na posledný vander sa odobral kamarát

„Dude“ Dušan Slimák
***1.8.1951 – † 25.10.2016**

Rozlúčili sme sa s ním 28. októbra 2016 na cintoríne v Pezinku. Na posledný vander ho prišli odprevadiť: blízka rodina, priatelia,

známi, spolupracovníci a kamaráti trampí.

Kamarát Dude miloval prírodu, bol jedným zo zakladajúcich členom tramskej partie Stakemani, ktorá sa po dvojročnom pôsobení premenovala na tramskú osadu Čierny Bobor. V rokoch 1972 až 1977 bol členom osadného zoskupenia SOP- Pezinok (spojené osady pezinské). V júny 1975 usporiadali spolu s tramskou osadou Zálesák (Pezinok) prvý výročný oheň.

Češť jeho pamiatke !

Redakcia MO

12. ročník pezínskeho Blatošlapu

Viedol 22.októbra 2016 na Svätojurské chodníčky

Trasa tohtoročného Blatošlapu vedie po svätojurských chodníčkoch: vinohradníckych, lesných, chodníčkoch zveri, chodníčkoch cez lúky, jazdeckých, turistických, cyklistických, chodníčkoch

Náučného chodníka, hradnýchPriblížime si teda zaujímavosti, s ktorými sa stretne na týchto chodníčkoch.

Pustý kostolík – Mariánska kaplnka: Pustý kostolík stojí medzi Račou a

Svätým Jurom na mieste kaplnky, ktorú podľa tradície postavil koncom XV. storočia (niekde sa uvádza rok 1459) bývalý vojenský dôstojník (údajne Ján Baštein s manželkou), ktorý potom žil na tomto mieste ako pustovník a vybudoval si pri kaplnke dve izbičky. Malý kostolík je jednodňová stavba s polygonálnym uzáverom presbytéria a opornými piliermi, značne poznamenaná opravami a prestavbami. Stavba bola viackrát reštaurovaná,

naposledy v roku 1992. Interiér zdobia dve diela akademického maliara Karola Drexlera s vyobrazením Panny Márie uprostred vínnej révy. Vedľa kaplnky sa nachádza stĺp s barokovou sochou Panny Márie zo 17. storočia a neďaleko aj malá kalvária.

Podľa dosiaľ tradovanej povesti za tureckých vojen zakopali veriaci z Jura v blízkosti kaplnky - pustovne zvon z farského kostola sv. Juraja. Zvon pochádzal z roku 1400 a aby ho miestni obyvatelia uchránili pred poškodením, obsypali ho zrnom. Po krutom nájazde Turkov, pri ktorom 17. septembra 1663 zahynulo vyše 60 miestnych obyvateľov a vyše 500 bolo odvedených do zajatia, ľudia mali iné starosti a na zvon zabudli. Nepamätali si presne miesto, kde bol zakopaný, až náhodou ho vyryla sviňa, ktorá sa rýpala pri ošarpanej, spustnutej kaplnke. Na mieste, kde bol zvon zakopaný, postavili potom miestni veriaci v roku 1697 sochu Panny Márie a kaplnku opravili. Zvon umiestnili do drevenej zvonice pri farskom kostole. Pôvodná veža, v ktorej bol zvon umiestnený, vyhorela počas tureckých vojen a nikdy nebola obnovená.

O opravenú kaplnku sa starali piaristi, ktorí po stavovských povstaniach prišli do Svätého Jura. Pri kaplnke býval rehoľník, ktorý si tu vybudoval malú záhradku. Keď za Jozefa II. zrušili kláštory, kaplnka zostala opustená.

Krátko po týchto udalostiach zúrila v okolí Bratislavy veľká morová epidémia, ktorá si vyžiadala mnohé obete na ľudských životoch. Veriaci z troch blízkych farností svätajurskej, vajnorskej a račianskej si spomenuli na svoju nebeskú Matku a vrúcne ju prosili o pomoc. A skutočne, obce neboli morom tak veľmi postihnuté. (Rača okrem dvoch domov bola od moru uchránená). Keď mor pominul, zaviazali sa „večným sľubom“, že kaplnku opravia a budú tu každoročne putovať, aby spoločne ďakovali za záchranu. Kaplnku skutočne zrekonštruovali v roku 1802 a v roku 1807 ju zasvätili Panne Márii Nanebovzatej. Odvtedy sa veriaci z týchto troch farností každoročne schádzajú na sviatok Nanebovzatej Panny Márie pri Pustom kostolíku. Výnimkou neboli ani roky totality. Hoci v skromných rozmeroch, svätá omša sa tu predsa len slávievala každý rok.

CHKO Malé Karpaty: Chránené územie bolo vyhlásené v roku 1976 s rozlohou 65 504 ha. Rozkladá sa na území deviatich okresov. Obsahuje niekoľko prírodných rezervácií a chránených prírodných výtvorov. Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty je jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru. Malé Karpaty predstavujú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich juhozápadnom cípe. Sú jadrové pohorie so špecifickým vývojom kryštalinika, s obalovou aj príkrovovými jednotkami. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí. Jediná sprístupnená jaskyňa v CHKO je jaskyňa Driny (dlhá 680 m) v Smolenickom krase, zaujímavá svojou genézou a bohatou sintrovou výzdobou. Z kultúrno - historického aspektu je významná jaskyňa Deravá skala pri Plaveckom Mikuláši, ktorú osídľoval človek už v staršej dobe kamennej a jaskyňa Veľká pec pri Vrbovom. Územie z veľkej časti pokrývajú listnaté lesy s bukom (*Fagus sylvatica*), jaseňom štíhlym (*Fraxinus excelsior*), javorom horským (*Acer platanoides*) a lipou (*Tilia*). Z nepôvodných drevín sa tu vyskytuje gaštan jedlý (*Castanea sativa*). V teplomilných travinno-bylinných

spoločenstvách sa vyskytuje hlaváčik jarný (*Adonis vernalis*), zlatofúz južný (*Chrysopogon gryllus*), poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), klinček Lumnitzerov (*Dianthus Lumnitzerii*). K druhom, ktoré tu majú jediný výskyt na Slovensku, patrí listnatec jazykovitý (*Ruscus hypoglossum*) - jeho štylizovaný kvet je v znaku CHKO), ranostaj ľúbi (*Coronilla emcrus*), rašetliak skalný (*Rhamnus saxatilis*).

Malé Karpaty majú druhovo pestré živočíšstvo. Zistilo sa tu doteraz 700 druhov motýľov a okolo 20 druhov mravcov. Z bohato zastúpeného vtáctva možno z okolia hradných zrúcanín spomenúť napríklad skaliara pestrého (*Monticola saxatilis*) a skaliarika sivého (*Oenanthe oenanthe*). Sokol rároh (*Falco cherrug*) má v Malých Karpatoch najhojnejší výskyt na Slovensku. Z ďalších druhov vtákov v oblasti hniezdia napríklad bocian čierny (*Ciconia nigra*), včelár obyčajný (*Pernis apivorus*), hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), výr skalný (*Bubo bubo*), myšiarka ušatá (*Asio otus*), lelek obyčajný (*Caprimulgus europaeus*).

Gaštanica: Ako už bolo spomenuté na tomto území nájdeme nielen v pustákoch medzi vinicami mohutné jedlé gaštany (*Castanea sativa*), ktoré boli po viniči najviac vysádzanou využitelnou plodinou. Ich impozantné rozmery svedčia o niekoľkostoročnom veku. Pochádzajú z južných častí Európy a do okolia Bratislavy ich spolu s vínnou révou (*Vitis vinifera*) priviezli Rimania. Spolu s nimi tu boli vysadené aj ďalšie teraz už vzácne ovocné dreviny: jarabina oskoruša (*Sorbus domestica*), mišpuľa obyčajná (*Mespilus germanica*) a dula podlhovastá (*Cydonia oblonga*). Napríklad liečivé účinky oskoruše poznali už v staroveku. O pár storočí neskôr tureckí vojaci počas invázie do strednej Európy mali vždy pri sebe sušené plody oskoruše ako liek na zažívacie poruchy. O liečivých účinkoch hovorí aj ľudová múdrosť: Kto oskorušu pojedá a víno pije, hnačku nemá – dobre žije.

Na lúkach môžeme nájsť na jar aj chránené druhy divorastúcich orchideí, z ktorých najkrajší je vstavač mužský poznačený (*Orchis mascula subsp. signifera*). V súčasnosti je starých gaštanov málo a postupne vysychajú. Od roku 1976 sa na Slovensku objavila nová choroba – rakovina kôry gaštana jedlého. Spôsobuje ju veľmi agresívna parazitická huba *Cryphonectria parasitica*. V korune stromu spôsobuje usychanie konárov aj s listami, ktoré zhnednú a neopadnú. V Nitre na ústave SAV vyvinuli protilátku, ktorou je možné postihnuté stromy očkovať. Očkovacími látkami proti rakovine kôry sú stromy liečiteľné asi do 40. roku veku stromu, pokiaľ je kôra na kmeni stromu ešte hladká a chorobné zmeny dobre spozorovateľné. Na mieste napadnutia kôra pozdĺžne puká a praská, časom sa aj odlupuje. Na mladšej kôre sú viditeľné farebné zmeny v mieste napadnutia, ako aj preliačiny na rozhraní poškodenia kôry. Vstupnou bránou rakovinového pyknospóra je akákoľvek malá rana kdekoľvek na kôre gaštana jedlého. Rany na kôre a konároch spôsobovali aj ľudia otĺkaním stromov palicami.

Rúny a pustáky: Pestrosť malokarpatskej vinohradníckej krajiny, dotvárajú kamenné valy – rúny. Vznikali naukladáním kameňov, ktoré zakladatelia viníc po stáročia vyberali z pôdy a hromadili na medziach pozemkov. Spodné časti rún sa spevňovali kamennými múrmi – scenkami, slúžiacimi ako ochrana proti zosuvu kameňov. O niekdajšom rozšírení viníc dodnes svedčia aj rozsiahle rúny, nachádzajúce sa hlboko v pásme dnešného lesa. Vyhriate kamenné rúny na okrajoch lesa sú domovom pre mnohé vzácne a ohrozené teplomilné druhy rastlín, živočíchov - pestroň vlkocový (*Zerynthia polyxena*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*), jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka hladká (*Coronella austriaca*) a aj pre lišajníky.

Na hranici lesa a vinohradov a často i hlbšie v lese môžeme objaviť ďalšiu zvláštnosť miestnej krajiny – pustáky. Väčšinou ide o dávno opustené vinice, ktoré v 19. storočí zničila voška fyloxéra viničová (*Daktulosphaira vitifoliae*), alebo sú to skalnaté a strmé miesta nevhodné pre vinohrad. Najmä ťažšie prístupné parcely sa po fyloxére už novými štepami nevysádzali ale vysádzali sa tam už vyššie spomenuté ovocné stromy. Na okrajoch viníc a pustákov sa budovali malé kamenné alebo drevené vinohradnícke budy. Budy spravidla nemali prednú stenu a krytinu strechy tvorilo prútie viniča, konáre, neskôr plech. V pustákoch a pod terasami viníc vyvierajú z puklín pramene, ktoré sú zachytávané v studničkách. Ich voda slúžila vinohradníkom na pitie, zarábanie postrekov, alebo aj na namáčanie a zmäkčovanie trávy – pantu, používanej na viazanie viniča.

Dubovo-hrabový les: Malokarpatské lesy v blízkom okolí sídel sú výrazne poznačené činnosťou človeka. V týchto miestach už od stredoveku prevládali vinice o čom svedčia už spomínané zvyšky kamenných rún. Les sa tu obnovil až v 19. storočí a je ukážkou malokarpatského dubovo-hrabového lesa. Vyskytuje sa tu najmä dub zimný (*Quercus petraea*), hrab lesný (*Carpinus betulus*), ale nájde sa tu aj lipa malolistá (*Tilia cordata*). Na kmeňoch stromov rastú lišajníky, ktoré predstavujú zvyšky pôvodnej flóry. Z bylín sú typické hrachor jarný (*Lathyrus vernus*), mieečník mandľový (*Tithymalus amygdaloides*), náprstník veľkokvetý (*Digitalis grandiflora*) a zvonček broskyňovolistý (*Campanula persicifolia*). Rastie tu aj zákonom prísne chránený listnatec jazykovitý (*Ruscus hypoglossum*), ktorého výskyt je len v takýchto lesoch medzi Bratislavou a Modrou.

Zrúcanina hradu Biely Kameň:

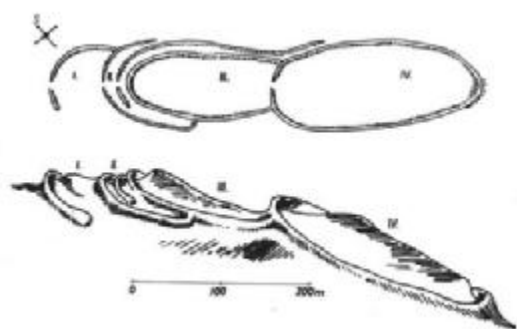
Ranogotický hrad na vrchu západne od mestečka postavili zemepáni zo Svätého Jura a Pezinka krátko po tatárskom vpáde v roku 1241. Hrad postupne prebral sídelnú a strážnu funkciu dožívajúceho hradiska na opačnej strane doliny a stal sa

strediskom rozmáhajúceho sa panstva. Je pravdepodobné že bol vybudovaný na odporúčanie uhorského kráľa Bela IV, keďže tvoril súčasť sústavy malokarpatských hradov, slúžiacich na ochranu západnej hranice Uhorska. Svojou polohou súčasne umožňoval kontrolu významnej obchodnej trasy z Bratislavy do Trnavy a bočnej horskej cesty vedúcej do Stupavy. Už v 14. Storočí hrad pozostával z vnútornej a vonkajšej časti. Vstup viedol po moste ponad suchú priekopu, ktorá ho obkolesovala spolu s valovým opevnením. Vnútorň hrad tvorili palácové stavby s dvoma vežami a kaplnkou, ktorých poloha však zatiaľ nie je presne určená. Z obdobia renesančných prestavieb sú zreteľne vidieť zvyšky klenieb palácových stavieb. Z tohto obdobia pochádzajú aj oporné piliere stabilizujúce narušený hradný múr na vnútornom i vonkajšom hrade. Vo vonkajšom hrade, vymedzenom kamennou hradbou, sa nachádzali pravdepodobne dve bránové veže a hospodárske budovy. V tejto časti stála aj vodná veža. V západnej časti je možné rozpoznať vežovú baštu.

Stavbou kaštieľa Pálffyovcov v roku 1609, sa sídlo panstva natrvalo premiestnilo dolu do mesta, čím hrad stratil svoju pôvodnú funkciu a postupne chátral. V časoch tureckých nepokojov ešte poskytol okolitým obyvateľom útočisko a dočasný prístrešok. V minulosti na kopcoch vysadených viničom, býval hrad dobre viditeľnou dominantou mesta. Dnes je zrúcaninou, ktorú zakrýva les.

Veľkomoravské hradisko:

Prvé výraznejšie osídlenie výšiny reprezentujú zvyšky zahĺbených obydlí a doklady tkáčskej výroby z doby halštatskej (750-450 pred n.l.) Najvýraznejšie je však zastúpené slovanské osídlenie z konca 8. Až polovice 10. Storočia. V tomto období bolo hradisko opevnené mohutnými valmi zachovanými miestami až do výšky 9-11m. Valy spevňovala konštrukcia

a kameň na čelnej strane. Účinnosť opevnenia zvyšovali priekopy. Najstarší areál vybudovali v čase Nitrianskeho kniežatstva. Neskôr bolo k nemu pripojené opevnenie prvého a následne i druhého predhradia svedčiacie o bohatstve obyvateľov v časoch Veľkej Moravy. Na hradisku boli objavené hospodárske objekty, zrubové obydlie s ohniskom a z ďalších sa zachovali ohniská a piecky. Pôvodne sa tu nachádzali zrejme desiatky zrubov poskytujúce domov aspoň i niekoľkým stovkám obyvateľov. Z predmetov bežnej potreby sa na hradisku našli najmä nálezy keramiky, nožičky, poľnohospodárske náradie, nástroje na spracovanie dreva, šperky, početné militárie a súčasti výstroje bojovníkov a jazdcov. Najnovšie tu boli zachytené stopy železiarskej výroby a kováčstva, tkáčskej výroby a hrnčiarskej produkcie. Hradisko plnilo úlohu regionálneho hospodársko-správneho centra, bolo i významným vojenským bodom. V 10. storočí sa osídlenie natrvalo presunulo nižšie, do otvorenej osady – dnešného Svätého jura. Po jeho opustení toto miesto plnilo len úlohu útočiska len v čase

ohrozenia. V 13.-14. storočí akropolu hradiska opätovne využili grófi zo Svätého Jura a Pezinka. Z tohto obdobia sa zachovali zvyšky dvoch zrubových veží väčšej stavby, kamenná murovaná brána a cisterna, do ktorej bola voda privádzaná unikátnym keramickým potrubím. Pamiatky z hradiska sú uložené v Literárnom a vlastivednom múzeu vo Svätom Jure, v Malokarpatskom múzeu v Pezinku a v SNM – Archeologickom múzeu v Bratislave.

Svätý Jur – história, vinohradníctvo a súčasnosť: Počiatky osídlenia svätøjurskej lokality siahajú až do 4. tisícročia p.n.l., do mladšej doby kamennej ako to dokazujú archeologické nálezy z neďalekej NPR Šúr. Prvými stálymi obyvateľmi boli Slovania, ktorí v 9. storočí n.l. vybudovali nad dnešným mestom hradisko. Slovanské hradisko poskytovalo ochranu obyvateľom zo širokého okolia a bolo významným vojenským objektom na území Veľkej Moravy. Najstaršia písomná zmienka o meste je z roku 1209, kedy uhorský kráľ Ondrej II. Daroval mestečko veľmožovi Šebešovi, jednému zo zakladateľov grófskeho rodu zo Sv. Jura a Pezinka. Svätý Jur sa tak na tristo rokov dostal do vlastníctva veľmožov svätøjurských. V darovacej listine sa mesto spomína ako dávnejšie založená lokalita s centrálnym postavením v rámci panstva a kostolom a trhom. Prvá písomná zmienka o svätøjurskom vinohradníctve pochádza z roku 1278. Je však pravdepodobné, že sa vinohradníctvu obyvatelia venovali už dlho predtým. Špecifické geografické podmienky boli ideálne pre pestovanie viniča a zároveň nevhodné pre základné poľnohospodárske plodiny. Práve vinohradníctvo bolo zdrojom bohatstva grófov zo Sv. Jura a Pezinka, ktorí sa aj preto stali vplyvnými feudálmi Uhorského kráľovstva. Mestečko sa neustále usilovalo vymaniť z pod vplyvu svätøjurských veľmožov. Podarilo sa to v roku 1647 keď od Ferdinanda II. získal Svätý Jur titul slobodného kráľovského mesta. Negatívny vplyv na rozvoj mesta mali v 16. až 18. storočí náboženské nepokoje, protihabsburské povstania a turecké nájazdy. Znížila sa plocha vinohradov a na pustáky sa premenili hlavne najvyššie položené vinice. Ale aj napriek tomu bolo svätøjurské víno žiadané na aj na kráľovských stoloch a šľachtických dvoroch – spomína sa ako tretie najlepšie v Uhorsku. V 20. storočí mesto prešlo historickými zmenami a rozrástlo sa pripojením obce Neštich a novou zástavbou v juhovýchodnej časti. V súčasnosti má mesto 5694 obyvateľov a rozloha katastra je takmer 4000 ha. Historické jadro Svätého Jura bolo vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu.

K mestu Svätý Jur sa viažu povesti: O svätom Jurajovi, O hrade Biely Kameň, O Tureckej studničke, O zvone.

Literatúra: Gembešová, L. a kol., 2000: Svätý Jur – náučný chodník. Academia Istropolitana Nova, Svätý Jur, 24 s.
Turecsány, J. a kol, 1985: Jur pri Bratislave 775 rokov. Rada miestneho národného výboru v Jure pri Bratislave, 38 s.
Turecsány, J. a kol, 2009: Svätý Jur 1209-2009 Dejiny písané vínom. Mesto Svätý Jur, 256 s.
Vlasáková, B., Hlaváčiková, F., 1994: Svätý Jur – Prechádzka mestom. Alfa plus, Bratislava, 56 s.
<http://maria-hatalova.racan.sk/2012/08/Pusty-kostolik.html>
<http://www.ainova.sk/sk/naucny-chodnik/> ; http://www.gastany.sk/gastan_jedly_navod_na_pestovanie_2012.pdf
<http://www.skonline.sk/npchko.php> ; <http://www.svatyjur.sk/>

pre MO spracovala Rendy, RTZ-P 2016

História a vznik trampských osád a trampských samotárov.

pokračovanie kapitole „Tramping z iného kúta“ tento krát to bude o trampských osadách Potulná a trampsky samotári Závľčie.

TO. POTULNA - Bratislava 1975

Trampská osada Potulná bola založená v júni roku 1975. Jej zakladajúcimi členmi boli chalani z Bratislavy: Šimpi, Krtko, Bofo a Hans, ktorí chodili do Malých Karpát ako samotári. Prvý osadný potlach bol zapálený na lúke pod Vápennou – Rosnička

na Záhorí medzi Sološnicou a Plaveckým Podhradím. Šerifom osady bol Hans. Postupne boli do osady prijatý ďalší kamaráti Tibik, Rek, Dózy a dlhoročný

kamarát Johny z „Dulkáča“ (*slangový názov bratislavského Dúlovho námestia*) osadník TO.

Grizly. Osada prevažne chodila do Malých Karpát na Záhorie a čundrovala väčšinou pod „širákom“. Nezabudnuteľnou spomienkou na čundroch bolo cestovanie Záhoráckou lokálkou – dreveným Pacifikom. Osadný flek bol na bývalej horárni Žliabok (u Žaka) pri Sološnici. Trampovanie či vegetovanie na jenom fleku ich nebavilo. Osada tak často, väčšinou každý víkend „čundrovala“ po celom bývalom Československu.

Súčasťou trampovania boli aj potluchy a sleziny v Čechách a Slovensku. Niekedy pred

víkendem sa rozhodovali kam ísť?

Zo štyroch pozvánok kam vyrazia do Trnavy, Trenčína, Prievidze či do Nitry? Rozhodovalo sa na poslednú chvíľu. Väčšinou už v piatok po škole sa zišli priamo na bratislavskej hlavnej železničnej stanici a tu rozhodovali kam sa vlastne pôjde. Z osady postupne odišiel Krtko, Dozy, potom Šimpi, kamarát Rek zomrel a v osade zostali Hans, Bofo, Johny a Tibik.

Potlach 20. výročie založenia osady Vysoká M- Karpaty

Samozrejme neoddeliteľnou súčasťou čundrovania boli aj ich deti a manželky. Tie, ktoré chodia doteraz sú Katka a Eva. Nezabudnuteľnou etapou ich osadného života bolo aj trampovanie s vojenským autom - Gazom, s ktorým často cestovala celá partia. Výročné potluchy organizovali v Kalnici pri Novom Meste nad Váhom na Považskom Inovci, kde mal Hans strýka. Boli tu ako doma. Pre

domácich to boli mestský kamoši z Bratislavy. Na výročných potlachoch sa stretlo niekedy aj vyše 300 trampov z Čiech a Slovenska. Posledný potlach a sleziny organizovali na lúke pod Vysokou na fleku trampskej osady „Vysoká“. Väčšinou ich ale ťahalo na „klasické vandre“ pod širák, do Tatier, Fatier na Inovec, či Štiavnické pohorie. No všade tam kde boli kopce. Občas ich vietor zavial aj na vodu na splavovanie Dunaja. Tak ako žiaľ bohu odchádzali kamaráti trampí do „večných lovísk“ zrodil sa v ich „osadných hlavách“ nápad založiť tramský cintorín na pamätnej skale na lúke pod Vysokou v Malých Karpatoch. Každoročne už vyše 15 rokov sa v prvý júnový víkend koná slezina na počesť zomretých kamarátov, ktorých nám pripomínajú malé kovové pamätné tabuľky pripevnené na skale. Tak ako plyne čas a roky utekajú osada si v roku 2015 pripomenula 40 výročie založenia. Zdravie im zatiaľ slúži, do prírody sa chodia už pomenej. Dúfajme, že im to vydrží čo najdlhšie.

TRAMPSKÍ SAMOTÁRI - ZÁVLČANCI /Hradište/

Pitkin, Buťka, Láďo, Gitka, Sivko, Táaa, Pacho.

Do obce Hradište sa tramping dostal koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia. V okolitých mestách ako Prievidza, Partizánske bolo v tom čase veľa osád. Pitkinov brat Vlado ako aj kamarát Billi sa na tých stranách učili a tak základy trampingu ako aj lesnej múdrosti priniesli oni. Mnohokrát sa na vandroch pri ohníku o tom rozprávali a snažili sa tiež podľa toho aj správať. Založili tramskú osadu Dakota (1980 - šerif Billi, podšerif Baby, osaníci Pitkin, Červený, neskôr

Knot). Osadný flek si našli asi po dvoch rokoch za dedinou v Závľčí. Lesácku chalupu si po dohode s lesákom postupne upravovali. Vojenčina a manželstva spravili svoje a tak asi po piatich rokoch keď sa Pitkin vrátil z vojenčiny a zistil, že z osady fungujem sám, dal sa v roku 1986 spolu z Vladom vyhlásiť za tramských samotárov. V tomto roku sa Pitkin aj oženil a do vlaku s nim nasadla aj jeho manželka Buťka a vezú sa v ňom spoločne až doteraz. Tiež v tomto istom roku začali organizovať v Hradišti Večery trampskej hudby s premietaním fotiek

z vandrov. Postupne sa z toho stali country bále, ktorých bolo dokopy päť. Závľčie si budovali v tichosti. Preto aj ich prvý potlach s Vladom spravili v Dolinkách na opačnom konci Hradišťa (1987). Najradšej chodili na vandre pod širák a keď už tretí krát šliapali aj v noci, zrodila sa u Vlada myšlienka organizovať nočné vandre. Pridala sa k nim ďalšia

trampská dvojica Steve a Čutka (*Dol. Vestenice*), ktorí spravili pár menších potlachov už aj v Závľčí (1994,1995). Robili tiež nočné prechody a s nimi aj kamarát Indián (*Vili tiež z Vestenic*). V 1996-usporiadali s Vladom 10. výročný

oheň a 3. Výročný oheň Steveho a Čutky v Závľčí. Na tomto potlachu vyhlásili za za trampských samotárov Buťku, Ašku, Steveho a Čutku. Sú ako osada, ale zároveň sú samotári Závľčanci. Trampskú tvorivosť a detské trampské hry spod Javoriny v r.1997 presunuli na jeden rok do Závľčia. Rodinka sa rozrástla o Lád'a, Gitku, Sivka, Táňu, Kmotra a Kmotru. Nie každý zostal, ale na potlachu vyhlásili Lád'a a Gitku (1999) a Sivka a Táňu (2000) za trampských samotárov. V tejto zostave zorganizovali 9. Slovensko český potlach (2002), ktorý sa konal v Milotíne medzi Hradišťom a Dol. Vestenicami. Od tohto potlachu začal s nimi chodiť aj kamarát Pacho. Preto ho po štyroch rokoch

vandrovania vyhlásili za TS a prijali medzi Závľčancov. Steve s Čutkou založili osadu Kanoe, ale zostali v stabilnej zostave siedmich statočných. Pokračovali vo vandroch chodiť po potlachochoch na Slovensku, v Čechách ba zavítali aj dva krát aj do Rumunských Karpat, Fínskych NP-Linnansaari a Kolovesy. Nočné prechody robia každý rok, potluchy v Závľčí každý druhý rok, Velkonočné vandre, ale radšej sa túlajú po lese kde prespia pri ohníku v kruhu dobrých kamarátov. Potluchy aj Nočné prechody sa v Závľčí počtom kamarátov trocha rozrástli, ich to teší a sú radi, že sa kamaráti stále vracajú medzi nich.

Informácie o T.S. Pacho trampských samotárov Závľčancov napísal T.S.Pitkin

TO. KONDOR PARTIZÁNSKE

Trampská osada Kondor bola založená 10.8.1974. Vtedy cestou niekde pri rieke Nitre do motorestu Dolina (*u Troch opitých*) po vandri na Hodruši sa rozhodli chlapci z Makarenkovej ulice založiť osadu. Kapodastro - Pavol Škuci, Bifi - Ľudovít Tokarčík, Bobe - Bohumil Hanko. Za šerifa si zvolili Kapodastra, v tej dobe ešte člena osady Netopier, ktorý mal vedomosti o trampingu, jeho zásadách a nepísaných zákonoch. Osada bola

vyhlásená na potlachu tramskej osady Supí Pazúr a Hombre 30.8.1975 v Jasenove. Neskôr bol prijatý kamarát Tony - Anton Benca z Prievidze. Boli štyria, ale všetci spolu neboli ani na jednom vandri. Bobe išiel slúžiť vlasti na dva roky ako prvý. Tonyho zakrátko nasledoval, ale vrátil sa skôr, pretože pri havárii tanku a prišiel o obličku. Bol prepustený z vojenskej základnej služby do civilu a po pár rokoch mu zlyhala aj tá čo mu zostala zapríčinila, že sa odobral na večný vander.

Prvý oheň chceli robiť v Cígli no ŠTB im to prekazila. Podarilo sa to až na Hodruši v roku 1978 pod hrádzou, Kápo bol vtedy na dva roky v zelenom. Čas

bežal a osadníci si založili rodiny. Tie boli na prvom mieste a trampovanie išlo bokom. Bola to Kapova chyba. Po rokoch sa vrátil do tramského života Kápo a spoznal kamarátov a kamarátky ktorí majú tramping v krvi. Dady, Amazonka, Modok, Bača, Starec a veľa ďalších. Osadu dal dohromady po rokoch. Spoločný potlach Slnčná

osada, c. c. Bizóni a tramská osada Kondor. Potlach nemal síce veľkú účasť ale boli radi, že sú opäť spolu. Na potlachu v Závľčí 2012 prijali do osady Jonatana – Jána Havaldu zo Skačian. Kápo chcel osadu omladiť. Chvíľku to fungovalo, potom Kapodastro chodil a chodí väčšinou sám.

TO. TULÁK z Baťovky

V snahe zviditeľniť aj túto osadu sa nám nepodarilo získať žiadne artefakty ani prípadné fotografie z obdobia ich pôsobenia.

Bola založená niekedy v 70-tych rokoch minulého storočia. Z informácii, ktoré máme dostupné sú dnes všetci jej členovia už na večnom vandri šerif: Maxo - Rudolf Janovčík, Šošo - Michal Škuci, Baťko - Milan Šimončíč. Čest ich pamiatke!

Záverom tohto príhovoru, ak sa stalo, že sme na niekoho zabudli, tak nám to prosím prepáňte. Je však možnosť ešte pred uzávierkou knižného vydania túto zbierku historických artefaktov o osadách a samotárov doplniť. Ďakujeme tramským samotárom a osadám za poskytnuté informácie, ktorými doplnili informácie do knižného vydania kamaráti: Hanzi, Duňo, Pitkin, Kapodastro a zaradili sme ich ešte do tohoto vydania. Napriek nesmiernym snahám a osobným stretnutiam, kamaráti informácie nedodali o je táto história už teraz ochudobnená.

Redakcia Malokarpatského občasníka

Karpatské horstvá časť druhá, piate pokračovanie.

Z tých kusých informácií sa nedalo dozvedieť ani to či a ako sa podieľali na bojoch proti modrokabátnikom v povstaleckých grupách najznámejšieho vojenského náčelníka Geronima, ktorý sa určite preháňal na koni po celom kraji Juhozápadu a mladíci z početných apačských kmeňov sa nemuseli verbovať, lebo bola pre nich česť dobrovoľne ho nasledovať nakoniec až do Mexika. Ako neblaho dopadli proti obrovskej presile belochov je dobre známe z literatúry faktu, aj keď mnohé hrdinské skutky týchto domobrancov sú dodnes zahmlené a posudzované protichodne a každým autorom svojrázne. Z tých kusých informácií sa nedalo dozvedieť ani to či a ako sa podieľali na bojoch proti modrokabátnikom v povstaleckých grupách najznámejšieho vojenského náčelníka Geronima, ktorý sa určite preháňal na koni po celom kraji Juhozápadu a mladíci z početných apačských kmeňov sa nemuseli verbovať, lebo bola pre nich česť dobrovoľne ho nasledovať nakoniec až do Mexika. Ako neblaho dopadli proti obrovskej presile belochov je dobre známe z literatúry faktu, aj keď mnohé hrdinské skutky týchto domobrancov sú dodnes zahmlené a posudzované protichodne a každým autorom svojrázne. Z málo dostupných známych faktov sa len ťažko utváral obraz skutočného bežného života Jicarilly, ale podľa niektorých autorov boli zaradovaní medzi mierumilovnejších a hlavne pracovitých a potravinovo sebestačných. To asi zavážilo aj pri obchodovaní s bielymi prisťahovalcami a určite aj pri samozásobovaní tých posledných bojovníkov o svoje niekdajšie územia. Samozrejme vytlačanie domácich obyvateľov a ich násilné premiestňovanie na nehostinné územia vojenskými zásahmi aj za pomoci postupujúcej masy „nevinných“ bielych osadníkov sa týkalo celého kontinentu a to už od čias prvých kolonizátorov východného atlantického pobrežia. Keď hynuli v močarínach Virgínie a pri prvej veľkej zime od hladu, lebo zásoby potravín z lodí sa minuli aj na osev pôdy, ktorá nakoniec nedala očakávanú úrodu, vtedy ich potravinami zachránila „zázračná“ a odvážna Pocahontas, domorodá dievčina so srdcom Madony. V devastovanom a zdecimovanom stave prežili a aj jej neskoršia generácia postavila sochu (ako aj neskôr Geronimovi), takže nezabudli! Bola dcérou náčelníka Algonkinských Pamukeyov a veľmi ťažko presvedčila otca Powhatana o správnosti jej konania a ako to už pri takýchto veľkých osudových zvratoch býva, nakoniec ten osud aj tak rozhodol ináč a v neprospech domácich obyvateľov budúcej Severnej Ameriky. Toto sa odohralo v r. 1610 a v následný rok prišli ďalšie tri lode s fúrou osadenstva s mušketai a založili mesto Jamostown. Pocahontas sa vydala za obchodníka s tabakom (ten tam rástol aj na divoko), ktorý ju aj s jej družinou predstavil v Anglicku aj kráľovskej rodine, no pri spiatočnej ceste na lodi ochorela a aj na nej v r. 1617 zomrela. Tak hovoria legendy, do ktorých sa celá pravda musela zahaliť. Skutočná pravda sa odhaľuje cez čierny otvor muškiet, ústie karabín a leskom ostria dlhých nožov – najvýstižnejším pomenovaním budúcich novousadlíkov. Dnes je všetko ináč a pribúdajúcimi vedomosťami o živote „Indiánov“ sa vynárajú aj pozitívne hodnotenia o ich skromnom niekdajšom živote, priam perfektnom nažívaní s prírodou, jednoduchými liečiteľskými schopnosťami včítane psychických porúch a medziľudských vyrovnaní. Násilné nezbedy robili len za frajerkami z cudzích kmeňov spod iných totemov, snáď i pre oživenie genofondu, alebo o lepšie územie, ktorého bolo aj tak všade okolo nadostač, keďže bizónich stád bolo kedysi dávno v miliónoch viac než domácich pánov prerií a lesov, riek či jazier a dvoch morských pobreží. Len z

takého malého oboznámenia počtov kmeňov hlavných a podružných, aj s pridaním ich južných bratrancov, je zrejmá ich rodová rozsiahlosť (bez asi 58 kmeňov od Mexika dole a od Ánd do Amazónie „TRIBES“. Váženy trampský čitateľ – genéza len pre zaujímavosť! Z pohorí sú najznámejší „INCA“ a z tropických džunglí „YAGUA“. Okolo Karibského mora „CARIB“ a okolo ostrovov „ONA“. Tu sú niektoré: Arawak, Carib, Chibcha, Choco, Ciboney, Cuna, Goaryro, Guayki, Jira Jara, Lenca, Loucayo, Mosquito, Motilones, Subatiano, Taina, Tairona, ...

Z Ánd: Atacama, Aymara, Inca, Lipa, Uru, Chimu, Tarapaca, Arara, Arawak, Mojo, Tucana, Yagua, Cariri, Abipon, Mura, Payagua, Zamuco, Puelcha, Abibon, Ono, Macu, Bororo, Campa, Tupina, Witoto,

Jedenásť základných kmeňov Severnej a Južnej Ameriky:

1. NASKAPI (sever – oblečenie ako Escimo) / 2. IROQUODIS (východ hlboké zmiešané lesy) / 3. SIOUX (pláne stredú US) / 4. TLINGIT (severozápad US/Canada) / 5. HUPA (California – vnútorné hory) / 6. HOPI (juhozápad US) / 7. AZTEC (Stred. Amerika) / 8. CARIB (Caribik - pobrežie) / 9. INCA (Pohorie Andy) / 10. YAGUA (Južná-tropická džungľa) / 11. ONA (ostrovne v Caribiku).

Z týchto sa jednotlivé kmene pomenovávali podľa miesta kde žili, ale aj putovné mali svojské názvy. Dokonca existovali aj vyhynuté kmene Anasaziov z roku 1250, ktoré žili v murovaných domoch v dnešných Arizonských kaňonoch NAVAJO NATIONAL MONUMENT a Národnom parku MESA VERDE – Colorado. Napríklad kmeň Haida stavali 100 m dlhé budovy pre celé rodiny, kmeň Pomo menšie chaty v Kalifornii, kmeň Apache a Paiute stavali TEPEE z bizonej kože (Buffalo skin), Comanche z východného pohoria stavali WIGWAM aj na cigánky a z kože, Navaho zo stepných pláni ich robili (Tepee – típí) z kukurice a koží. Kmeň Papago z Južnej Arizony a okolia Tucsonu je napr. známy ako kresťanský a veľmi obľubujúci sv. Xaviera.

Prehľad mien ďalších kmeňov v US a Canade:

(severské): Algonquin, Ottawa, Beaver, Sarai, Carrier, Slave, Chiccotin, Tanaina, Chipewyan, Tuzchone, Cree, Yellow, Knife, Doc, Rib, Hare, Kaska, Koyukon, Kutchin, Micmac, Montagnais, Naskapi, Objiva ...

(východné pralesy): Abnaki, Delavare, Erie, Fox, Huron, Illionis, Iroquois, Cayuga, Mohawk, Onan, Daga, Oneida, Seneca, Kikapoo, Mahican, Malecite, Massachusetys, Miami, Mohegan, Narragansett, Objibva, Potavatomi, Saux, Cherokee ...

(stred US): Arapaho, Arikara, Atakapa, Bloof, Piegan, Caddo, Cheyenne, Comanche, Crow, Hidatsa, Santee, Quapaw, Iowa, Kanasa, Klowa, Omnaha, Osage, Sioux, Ponca, Teton, Wichita ...

(severozápadne od Pacifiku): Bella-Coola, Chinook, Haiba, Kliritat, Kwakiuti, Nootka, Quilente, Quinault, Tlingit, Tsimshian ...

(vnútro Californie): Bennock, Chumash, Hupa, Kuska, Slave, Sarai, Micnac, Naskapi, Tanaina, Hare, Ute, Pomo ...

(juhozápad a Mexico): Apache, Cochini, Navaho, Jicarilla, Papago, Aloma, Hopi, Laguna, Taos, Zuni, Yuma, Pima ...

(stredoamerická zóna): Aztek, Maya, Mixtec, Otomi, Coahuitec, Tarahumara, Tarascan, Totlec, Totonac, Zapotec, Zoquc ...

(pobrežie Karibiku): Arawak, Carib, Chibacha, Chohocö, Cuna, Guayami, Jirayara, Lenca, Mosquito, Taina, Tairona ...

(juh Latinskej Ameriky): Atacama, Aymara, Inca, Lipa, Arara, Jivaro, Tucana, Cariri, Yagua, Abipon, Mura, Payagua, Zamuco, Ono, Campa, Macu, Tuoina, Puelcha, Witoto, Jivaro

Z tohto krátkeho prehľadu je zrejmé, že by sme si dnes mohli vybrať názov osady aj losovaním z klobúka, lenže vtedy pred cca 60-timi rokmi boli tieto informácie nedostupné, resp. neznáme alebo chabé.

Ale ani my tu, ako už T. O. Jicarilla sme to vôbec nemali ľahké i keď nám sa nejednalo o čisto existenčný problém, ako našim indiánskym menovcom, od ktorých sme si ich kmeňový názov v dobrom mienení prepožičali. Po čase sme sa preorientovali aj do ďalšej bývalej trampskej oblasti a to do Samotárskeho údolia nad Marianským potokom. Táto malá dolina bola známa ešte pred vojny našim pamätníkom, ale potom sa tam rozprúdil čulý trampský život s viacerými flekmi ako: Samotár, Malagelo, Oblvané a ďalšími opustenými až hore na „Svätý kopeček“ (Svätý vrch – 445m) s prudkou strminou Santobergu do pajštúnskej Nespalovej krčmy. Dalo sa tam prejsť aj cez Granadu, ale bolo tam aj viacero iných schodnejších ciest. Nad „Samotárske“ vyrástlo aj niekoľko zrubov, ale postupne zhoreli už známymi metódami opatrovateľov zelenej hmoty. Takže my sme tu nič nestavali až na 1-2 malé opravené podsady, o ktoré nikto nemal „vyšší“ záujem a slúžili nám na sedenie alebo aj na ihlan. Mnohí z našich už stavali väčšie áčka s podsadou a nafukovali si gumové postele. Tu sme ale prežili za mnohé roky početné čundre spojené aj s dovolenkovaním, keďže na Jadran sme asi nemali a ani by nás tam vtedy nepustili (- dobre im tak). Bola tu taká lesná pohoda, že by sme to ani nenechali. To sme už boli skoro všetci vysporiadaní s vojenskými povinnosťami (730 dní + kto koľko nadsluhoval za dobrotu alebo mínus, keď ho vyhodili zo zdravotných dôvodov – čo si nepamätáme). Tak sme sa opäť scukli s našimi dávnymi rösenheimskými kamarátmi Tajfuňákmi od „dunajských“ mladších čias, s ktorými sme mali už vtedy nadštandardné skúsenosti s čundrovaním, v spoločnom nacvičovaní a vyspevovaní na trampoch aj na potlachochoch. Osada Tajfún patrila vtedy tiež medzi početnejšie osady a ako s rovesníkmi sme mali s nimi aj veľa spoločných záujmov a zážitkov, takže sme spolu pôsobili pred ostatnými trampami skoro ako jednoliaty celok. Ale boli medzi nami aj rozdielne názory, ako to už všade býva, ovšem žiadne zásadné. Dlhoročne sme mávali aj spoločné sleziny, teda každotýždenné stretávky vždy vo štvrtok v brennerskom hostinci „Mariša“, kde sa dojednával nasledujúci vander, samozrejme s povinnými hudobnými vložkami, veselým humorom, spevom a hasením smädu. Na „Samotárske“ sa chodilo pravidelne peši (dalo sa výnimočne aj autobusom do Marianky) z Rače okolo „Prostredného“ cez „Bielu haciendu“, alebo vedľa Dolného červeného kríža a Zbojničky“ durch cez Bajzdricu, potom pod Pánovou lúkou a „Tromi prameňmi“ (Malý Slavín) k Marianskemu potoku a doprava hore na „Samotárske potok“, Ten síce nebol veľký, ale nezradil ani v lete a dokonca nad našim flekom „Samotár“ vyvieral ešte taký malý zúfalý pramienok čistej pitnej vody. Spolu potom tiekli povedľa nás v malom žľabe, ktorý sa nižšie trochu zahradil a slúžil ako prírodná chladiareň akéhokoľvek potravinového článku z doneseného materiálu, najmä však fľaškového. Ten sa musel pri menších či väčších oslavách (osadných, meninových, narodeninových) priväzovať z mesta cez Marianku už na starých autách našich prvých úbohých zbohatlíkov. Nezabudnuteľné služby nám tak urobili Terezova „Pobieda“ s veľkým kufrom na prepravky a Pišta-Kuričov „Wartburg“

s predným náhonom a váhou vzadu, takže sa musel tých päťsto metrov hore kopcom cúvačky tlačiť aj s našou pomocou. Samotárska dolina mala ešte jednu prednosť a síce že mala úzky pás voľného miesta po šetrnom výrube a tie staršie stromy sa rastom prispôsobili do voľného priestoru, takže vytvorili prírodnú klenbu nad „naším“ táboriskom. V horúcom lete tak pripravili nad nami chladiaci baldachýn aj s redšími medzerami v korunách na spríjemnenie nočného pozorovania hviezd či prenikajúceho mesačného svitu. Obsažnejšie povedané, nedalo sa niekedy ani zaspať a keď už dohrali gitary aj ostatné sladké drierka, pokračovala rozprava veselá i vážna do začínajúceho brieždenia a neraz už aj s tvrďším prízvukom blížiacej sa hlasitejšej korektnej zvady. Takou brilantnou témou na dorazenie boli aj politické bláboly proti asi dvom straníkom obhajujúcim zúfalo to svoje umelé presvedčenie, keďže sa už dali na civilnú „súdržskú vieru“. Všeobecne sa vedelo, že je to len chabé zaplätanie svojich finančných deravých gatí. Nezabudnuteľným vrcholom takejto „zhody“ bolo raz vynervovanie akurát toho najväčšieho spomedzi nás dvadsiaticich, Tlstoša, ktorý na znak nesúhlasu so svojim osadným gitaristom Vladom, obhajujúcim proruské „vymoženosti“, rozbil svoje hodinky „Pobiedy“ o kameň ohniska. Ich osud, vtedy celkom dobrých a zlatých „časov“, je už dávno v nedohľadne, ako aj život dobrého kamaráta Rudyho (Slávo) Bučka. Neprehliadnuteľné boli v týchto „družných“ debatách aj slovné štengre (provokačné drzôstky) medzi jicarillákmi Wilym-Šurlom a Váňom. Keďže sa poznali od škôlky a mali si vždy čo povedať, najmä keď si Šurl začal nosiť na čundre svoju zákonitú Jojku-Srnku. Ani ona nebola ušetrená týchto nekonečných prčovín (psiny) a veruže sa nedala umlčať a pri svojich dôstojných kilách si každý rozmyslel rýpať sa do nej, alebo Wilynka. Ovšem na takýchto podujatiach neobišiel nikto so suchou kožou. Oba tábory sa v ničom nešetrili a končilo to postupným odpadávaním účastníkov do stanov alebo vedľa, až zrazu nebolo s kým debatovať. Rána boli potom také čudné a nevrlé, takže si každý sám niečo pripravil pod zub, lebo Srnka odmietla robiť spoločné raňajky a postupne sme sa po menších tlupách poberali dolu do Mariatálu, kde už zvony odbýjali pokročilú hodinu. Tam už ľudia vychádzali z kostola a bolo si treba pohnúť, aby sme chytili nejaké voľné miesto na sedenie vtedy jediného, ale veľkého hostinca na okolí. Pokiaľ neboli Marianske púte na Kalváriu, tak sme tam aj hrávali na terase alebo v sále (za zimy, dažďa, veľkého slnka), ale to už nám aj vytrávil a bolo treba ísť hore na flek, kde nás čakal kotol guľášu (a iné vývary) od už umiernennej obetavej Srnky. Na Samotárskom sa pravidelne čistil flek od lístia a upravil sa tak, aby nevyzeral dehonestovaný a vyzeral ako pekné prírodné táborisko pre všetkých. Upravoval sa aj prameň, čiže jeho výtok po maličkom drevenom žľabe a pár krát sa urobil aj pokus o oživenie potoka rakmi. Tie sa prenášali z dolného Marianského hore do jeho prítoku s potrubím pod cestou do Samotárskeho potoka. Brali sme len samičky, oblepenými množstvom (cca 40-50) guľatých žltých vajíčok-ikier. To potomstvo sa v tom málo prietochom potôčiku neujalo a poputovalo do svojho materského, väčšieho. Ale ani tam ich už nebolo veľa, takže sme ich vôbec nelovili a tých dvoch-troch samcov sme upravili v polievke na ukážku a ochutnávku pre mladších zvedavcov, ktorí také niečo ešte v živote ani nevideli.

Ned'aleko nás, cez kopec smerom doprava hore ku Granade a Utahu, resp. Čiernym mustangom (niektorí im hovorili aj Dupotavé kone) bolo väčšie preliačisko plné bahna (nie piešťanského) našich najbližších čiernych susedov – diviakov. Nebola občas

núdzu ani o prieskumné kontroly, zvedavých srniek či srncov, ktorí nás chvíľkovo pozorovali zhora, čo to tam asi stvárame a s blafkotom odskackali po svojom. Okolie nás teda sledovalo ani čo by sme o tom vedeli. Stopy po líškach, jazvecovi a srnčej sa pri prameni nedali prehliadnúť ani úplným stopárskym laikom. V nedeľu pred odchodom zo Samotárskeho nás však už pozorovali z lesa aj iné oči ako len zvieracie. Pokiaľ sa chodilo väčšinou peši, tak sme naspäť nenosili prebytočné zbytky a na stole, čo bol dogúľaný veľký peň, asi meter širokého priemeru, sme ponechali konzervy a oproti za potokom sme odkladali na špeciálne miesto prázdne fľaše od mlieka, vína, piva a iné. Ani sme neboli ďaleko vzdialení, keď sa z tých húštin vynorili nielen oči, ale aj celý chlap žobráčkeho výzoru, keďže ešte neexistoval výraz bezdomovec, lebo vtedy všetci „dobrovoľne“ robili a samozrejme boli z blízkeho Mariatálu. Čo fľaša - to koruna, a tak sa tam tie indivíduá striedali, až sme ich vyzvali nech sa nehádajú a radšej nám tam udržiavajú poriadok. Veľmi zaujímavý zážitok sme zažili raz na jar, keď sa nám tam na udupanej tvrdej zemi priamo pred našimi zrakmi odohrával neúprosný zápas samčích krtkov na život a na smrť. Títo malí bojovníci sú svojou húževnatosťou známe a v tomto období po ich bojoch zostávajú v prírode ich telička s obrovskými labami a pazúrikmi. Pri našom fandaní si to zrazu rozmysleli a neuveriteľne bleskovo sa zarýpali do tvrdej zeme každý inde a nedali sa už vyzvať na druhé kolo v ringu. Vo veľkom sa do okolia Samotára chodilo na hríby, ktorých v niektorých sezónach bolo neúrekom, ale spájalo sa to aj s výstupom nad Marianským potokom sa tiahnuceho Stániska (423m) po našom Savana, kde mala chatu STOB, teda Spojené trampske osady Bratislava združujúca osady Asuncion, Dakota a Slepíčka s dlhoročným charizmatickým šerifom Gimom, ktorí nás sporadicky pozývali na rôzne spoločné podujatia, dokonca aj zimné. Pri takýchto príležitostiach na ich chate mala nezastupiteľnú funkciu kuchárky zase len Wilyho Jojka, ktorá sa tam šikovne zvládala medzi veľkými kastroľmi a šporákom. Často tam bolo aj dvadsať-tridsať čundrákov z viacerých osád, takže aj tie táboráky pod terasou museli byť väčšie. Tam sme sa zoznámili aj so staršou osadou Atabaska s ich výbornými pevcami starých trampských piesní Paľom (Pablo) a Mišom (Kid) v tradičnom gitarovom doprovode – teda bez brnkátka. V neskorších rokoch sme prišli o kamaráta Čmuchala, ktorý po nočnom samovýstupe z Marianky okolo Mikuláša (horáreň) niekde pod Savanou za neznámych okolností spadol zo stráne nad potokom, a asi pri strate vedomia tam zamrzol a bol zasnežený aj so svojimi poslednými stopami, takže sa pri akejkoľvek snahe vyhľadávania nenašiel. Až po prvom oteplení ho objavil horárov pes a spoločne s STO sme sa s „Menšíkom“- ako ho oni volali, rozlúčili i keď nebol oficiálne ich osadník, predsa len k nim chodil ako parták najčastejšie. Postavili mu priamo na tom mieste nehody aj menší železný kríž, kde si naňho spomenieme vždy keď ideme okolo neho, alebo len okolo Mikuláša a bývalého „Vagóna“ dynamitkátrov oproti, na ktorý sme tiež dávnejšie chodili, kým sa tam nepostavili chaty. Na Savanu sa však často chodilo rovno z Marianskej Kalvárie cez výstižne pomenovaný Drmolez pripomínajúci tatranské stúpaky (ešte že je krátky). Trochu dlhšia ale miernejšia bola cesta vedľa horárne a zopár krát sa tade išlo už len kvôli tomu starému jazierku v kameňolome kde sa dalo okúpať, ba i skákať doň z príahlych skál. Niektorí starší si ten lom pamätáme ešte za plnej prevádzky a toho nepríjemného buchotu pri výrobe dlažobných cestných kociek rôznej veľkosti z vyťaženej šedej žuly a toho chudáka roboša, čo tú skalú nastavoval ručne pod údermi mohutného buchára, ktorý sa

elektromotorom dvíhal (cca 2-3m) a samováhou padal medzi jeho ruky ostrým oceľovým klinom 6x na jednu aj tak neformálne otesanú kocku. Zariadenie bolo nastavené nie na doraz ale na rozmer dlaždice a po údere ho poistky museli okamžite zastaviť, lebo ináč by hotovú kocku nemal ten nahlučlý svalnatý pracant čím vybrať. Zo zvyškov lomového materiálu sa drvil na inom stroji tzv. „makadam“ (taktiež s neopísateľným škripajúcim pazvukom). Dávno je už ten lom mimo prevádzky, keďže jeho produkty nahradil cestný betón a asfalt, ale Mariančania (ani my) a okolité lesy to nezabudnú. Dnes tam „chatári“ s vilami vrtajú vlastné studne a narúšajú spodné podzemné prietoky spodnej vody (aj prameň sv. Márie) lebo na diaľkový prívod vody im už financie neostali, nehovoriac už ani o pofidérnych stavebných povoleniach a urbanistike (ani dnešných Zelených „chráničov“ to až tak netrápi).

Ani Samotárske údolie nás však nezastavilo pred ďalšími objaviteľskými výpadmi ďalej do neznámejších končín Malých Karpát a už v 66.-om roku sme sa cez Záhorie dostali na horskú planinu pod Geldekom (694,7m) ako uvádzali staré, zväčša nemecké mapy, lebo naše vtedy uvádzali toto dvojnásobné Jelenec (694,4m), na bývalú opustenú veľkú horáreň Holind (po našom Holint-Holalind). Tá planina bola vlastne zatrávnená záhrada bývalého horára so zdravými ovocnými stromami pri budove: veľké hrubokožné hrušky, hrušky obyčajné, jablone, ringloty, slivky rôznorodé a pod., ba aj zdivočelé čerešne na pokraji bučiny a ďalšie kríky ríbezlí, egreše, bazy čiernej atď.. Pravdepodobne studňa bola už zasypaná či náhodne alebo úmyselne, ale niekde tam byť musela, ináč by v tých odľahlých končinách nemohli žiť ľudia ani dobytok. Záhrada hore končila a potom sa už len trávnatý svah zvažoval dolu do doliny smerom na Častú pod Pílou a Červeným Kameňom. Asi v strede toho vlhkého svahu, čo bolo celé akoby otvorené rujoisko (čiže strelnica) sme blízko zarostenej cestičky museli vykopať nejaký prameň do svahu, ani nie tak hlbokého ako skôr širšieho na nabranie vody čo sa tam hneď aj vyvrela. Aká bola, taká bola, ale používali sme ju na všetko potrebné bez zábran (a sme tu) a po každom príchode sa čistila až na štrkové dno. V diaľke pod nami bolo vidieť nejaké jazierko napájané potokmi z Baraních rohov a stavbu budovy, ale nikto nám tam neodporúčal chodiť, lebo vraj to bola tzv. Bacílkova búda či Novotného a iných potentátov po gottwaldovskej ére, tak sme sa tade ani moc neunúvali. Tu, na „Holinte“ bolo ozaj fajn v každom ročnom období a čase. Dokonca sme mali od horárov ústne povolenie prebývania v tej obytnej prednej časti domu, lebo vedľajšia časť od spoločného komína bola čiastočne spadnutá. Po všemožných opravách okien, vnútorného hlavného priestoru so šporákom a ďalších troch miestností v jednom rade, ako sa to už voľakedy po dedinách stávalo, až po tie „maštale“ (bez kravičky a koní) sa nám podarilo spojzdať dvere na kľúč aj s petlicou. Občas sa tam boli pozrieť aj horár z Vysokej a zo Sološnice a boli spokojní, ba aj nás vyzývali na pokračovanie v obnovovacej činnosti a nechceli ani kľúče pre seba (aký to paradox v porovnaní s pribratislavskými horskými mudrlantmi)! Už v tých časoch bola dokončená výstavba oplotenia rozsiahlej Obory – dnes Zvernice „nevedno na čí pokyn“ a zmysluplného využitia bola vyhotovená a za čie dukáty. Dva a pol metra vysoký plot z hrubého železného drôtu s veľkými okami zamedzoval totižto migráciu, prípadne útek zveriny všetkého druhu (jelenej, danielčej, srnčej, čiernej) mimo drobnej králičej a zjednodušoval poľovné hony aj bez honcov týmto veľkopanským súdružníkom (vraj nimródov). Na Holinta sa chodilo len cez Sološnicu, kam nás vozil motoráčik s dvomi -

tromi vagónikmi, ale dávnejšie aj parný rušeň so starými, dnes už historickými osobnými vagónmi s drevenými lavicami. Za rušňom alebo motorákom býval pripojený prázdny otvorený poštovný vagón a hovorilo sa mu „hitlák“, na ktorý nám šéfcvikmajster vlaku niekedy dovolil nastúpiť v Zohore, keď vlak bol plne obsadený. Tam sme sedeli na zemi prípadne na US-kach a hrali sme celú cestu, alebo sme len tak čumeli na uchádzajúcu krajinu. Do Zohoru sa cestovalo osobákom „Záhorákom“ a tak sa išlo aj do Bratislavy. V zime si pasažieri kúrili uhlím v normálnych kachliach vo vagónoch aj sami. V Sološnici sme sa zastavili po posledné zásoby v obchode a na zoznamku s miestnymi v krčme. Po čase sme aj tu hrávali naše pesničky, ale s pribúdajúcim časom nás domáci „poslucháči“ nútili stále nástojčivejšie na tie ich ľudovky, takže sme sa porúčali, aby sme sa dostali hore do kopcov často aj za tmy. Neskôr už mali čerstvo postavený zrub (od lesákov) na Žliabku aj mladí trampy z Trnavy, ale my sme sa vždy ponáhľali do tých stúpakov povedľa „klziska“, čo bola nejaká väčšia mláka, alebo menšie jazierko, kde sme si v zime zahráli hokej (skôr bandyhokej) s obyčajnými palicami-džugaňami a kúskom polienka ako pukom.

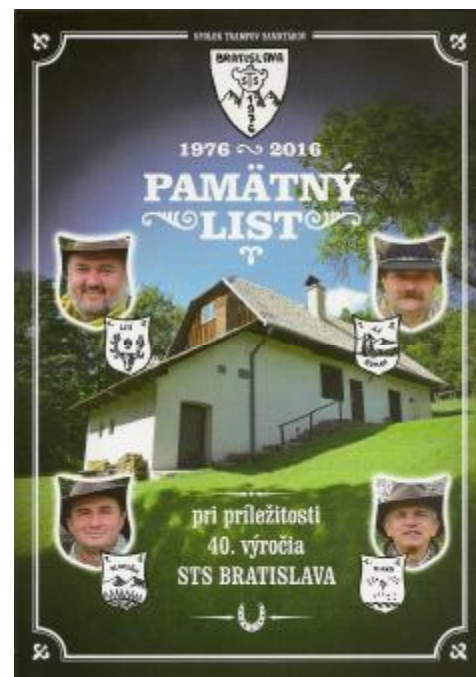
...pokračovanie v budúcom vydaní MO...

Tony Lovec

STS – Bratislava (Spolok trampov samotárov)

Lili, Roman, Klaksón, Mirko oslávili 24.9.2016 na chalupe pod Havranom v Štiavnických vrchoch svoje 40- výročie založenia. Na výročnom ohni sa okrem domácich z STS zúčastnilo okolo 30 kamarátov zastupujúcich TO. SARATOGA, YUKON-Rača, Potulná, STO-Nemecká dolina, Bojový vlci, Colorado river, Zlatá líška, MY.

Podvečer kamarát Lili z STS zavolať všetkých kamarátov a kamarátky k ohňu. Po privítaní niekoľkými slovami spomenul stručné dejiny a založenie STS v roku 1976. Oheň krásy a lásky zapalovala Anja z T.O. Yukon – Rača a oheň pravdy a sily Mono z TO. Zlatá líška. Zaznela trampská hymna – Vlajka a stará Hoj Trepové a tuláci. Na vatru položila veniec z lesných a lúčnych kvetov kamarátka Terka z TO. Yukon-Rača. Nasledovala minúta ticha za kamarátov, ktorý už nie sú medzi nami. Po gratuláciách nasledovala voľná zábava za zvuku gitár a mandolín. Zaujímavosťou bola medzi hraním a spievaním prestávka cez ktorú bolo počuť z neďalekých pasienkov a vrškov ručanie jeleňov, ktoré doliehalo až k ohňu akoby tým dávali najavo spolužitie Trampov s prírodou.

Za zúčastnených kamarátov Mono - T.O. Zlatá líška

„LIMBA“ tridsaťročná!

24. septembra 2016 na malej lúke pod Kamzíkom sa konalo stretnutie kamarátov, trampov, rodinných príslušníkov a priaznivcov country blugrasovej hudby pri príležitosti 30. výročia založenia takejto kapely. Moderátorom tohto stretnutia bol kapelník kapely „Hapy“ – V. Hapl, ktorý slovom stručne pripomenul tvorbu, v sprevode hrania ich repertoáru za posledných tridsať rokov. Čo to o vzniku kapely pridávame aj my:

Písal sa rok 1986 keď v trampskej osade Moby-Dick a ich spriaznený kamarátoch vznikla skupina, ktorá si dala názov Limba. Repertoár kapely oplotnilo hlavne spojenie s prírodou, pravým nefalšovaný kamarátsky vzťah a optimistický pohľad na každodenné problémy v živote človeka. Počas svojho pôsobenia na hudobnej scéne prešla kapela viacerými zmenami. Ako osobitnými ale aj v hudobnom štýle. Začínali ako trampska skupina no po rokoch ich to ťahalo viac k bluegrassu. Prednosťou skupiny Limba je ich vlastná tvorba. Zásľuhu na tom majú hlavne dvaja zo zakladateľov Hapi /texty /a Cipo / hudba/.Tato autorská dvojica ma na svedomí množstvo krásnych slovenských bluegrasových a trampských piesní, spomedzi ktorých spomeňme aspoň piesne Orol kráľ a Spomienka, ktoré sa dostali až k táborovým ohňom. Skupina hrávala na festivaloch a kultúrnych akciách po celej republike: Zelena voda, Zapašenými cestami, Stupavskom širaku, Remata, Blatine,.... Medzi najúspešnejšie roky Limby určite patri rok 1993, kedy získala najhodnotnejšie ceny od bluegrassovej asociácie SAHC :

- Blugrasová kapela roka,
- Najlepší skladateľ roka - V.Hapl
- Najlepší mandolinkár roka -V.Ozabal.

Ďalej medzi ocenenia patrí cena za najlepšiu štýlovú hudbu na Country sessione v Trnave a na festivale Ľubiná. Skupina vydáva svoje prvé CD pre kamarátov pod názvom „**Zlate časy**“ *napísal Karfo*

Pre účastníkov tohoto stretnutia, ktorí pozvanie prijali, kamaráti pripravili mimo pestrého občerstvenia výstavku ocenení za ich doterajšiu tvorbu. Účastníkom venovali buletín s celou tridsaťročnou historiou ich tvorby a malým CD s ich prvotínami. Na stretnutí nechýbali ani bývalí členovia, ktorí s kapelou hrávali: Jim, Starec, Šuli, Gaštan, Cipo a nechýbal ani bývalý zvukár a manager Karfo. Aby som nezabudol dnešnými členmi skupinu sú: „Hapy“ gitara /spev, „Kudla“ banjo / spev, „Šedo“ kontrabas / spev.

Hudba, vraga, tláčanie a spievanie sa šírilo touto malou lúkou do neskorej noci kamaráti z Limby rozdať prítomným kamarátom k 30 výročiu. a CD s devätnástimi pesničkami z ich tvorby pod názvom „**LIMBA – VTEDY**“, a čo dodať záverom. „**No Limba je tu vtedy, stále a aj teraz**“ Pripomeňme si toto stretnutie kolážou zozbieraných fotiek na obálke nášho časopisu. *Redakcia MO.*

ã Vydalo: **Regionálne trampské združenie – Pezinok** pre vnútornú potrebu združenia. Trampský občasník nie je distribuovaný v obchodnej sieti ani v sieti PNS. Nájdete ho na webe: <http://malokarpatskyobcasnik.wz.sk/> Na tvorbe tohto čísla spolupracovali kamaráti, Lewis, Rendy, a ďalší kamaráti a kamarátky. Foto-koláž: Lewis, Predpokladaná uzávierka budúceho čísla 21.02.2017. Kontakt: email: malokarpat.obcasnik@gmail.com ;